Vlaams Parlement

***SCHRIFTELIJKE VRAAG***

nr. 288
van **STEFAAN SINTOBIN**
datum: 12 januari 2021

---

aan **WOUTER BEKE**
VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID, GEZIN EN ARMOEDEBESTRIJDING

---

*Coronavaccins - Gebruik ethisch omstreden cellijnen bij ontwikkeling*

Het Europees Instituut voor Bio-Ethiek stelt naar aanleiding van de ontwikkeling en distributie van coronavaccins dat het belangrijk is dat burgers goed geïnformeerd worden over hoe deze vaccins werden ontworpen, geproduceerd en getest. Het instituut schrijft op zijn website: "Er stellen zich namelijk ethische vragen bij het mogelijk gebruik, in elk stadium van het proces van ontwikkeling, van cellijnen die afkomstig zijn van geaborteerde foetussen." Er wordt verwezen naar het Charlotte Lozier Institute in de Verenigde Staten, dat op basis van een grondige analyse van de wetenschappelijke literatuur en de resultaten van klinische proeven, een nauwkeurig overzicht opstelde van de farmaceutische bedrijven die deze ethisch omstreden 'cellijnen' al dan niet gebruiken. Het instituut wil de lezer in staat stellen met kennis van zaken keuzes te maken over coronavirusvaccins.

Deze cellijnen worden verkregen door een cel van een foetus te nemen (in dit geval een geaborteerde foetus) en die te vermenigvuldigen tot meerdere identieke cellen. Deze cellen kunnen worden gekweekt en vermenigvuldigd gedurende tientallen jaren, waardoor cellijnen ontstaan, die vaak worden gebruikt in wetenschappelijke experimenten. Sommige van die cellijnen worden aangewend voor het ontwikkelen van nieuwe vaccins. Het Europees Instituut voor Bio-Ethiek stelt dat die foetale cellijnen niet absoluut noodzakelijk zijn voor het ontwikkelen van vaccins, met name het coronavaccin. "Het is mogelijk om op ethische verantwoorde wijze vaccins te ontwikkelen zonder cellen, of op basis van dierlijke cellen, kippeneieren of gist. Dit is in feite wat verschillende farmaceutische bedrijven doen", stelt het instituut. Op de website van het instituut wordt een overzicht gegeven van de farmaceutische bedrijven die gebruikmaken van de genoemde cellijnen (hetzij in de ontwerpfase, testfase of productiefase van vaccins) en bedrijven die er geen gebruik van maken.

Het is bekend dat een deel van de bevolking zich om religieuze of andere redenen kant tegen abortus en ook ethische bezwaren heeft tegen het gebruik van cellijnen die afkomstig zijn van geaborteerde foetussen. Burgers hebben dus ten minste het recht om geïnformeerd te worden of een bepaald vaccin al dan niet afkomstig is van deze cellijnen om vervolgens op basis daarvan te beslissen welk vaccin ze zich desgevallend willen laten toedienen. Overigens kan ik me nog wel inbeelden dat ook andere burgers eventuele bezorgdheden hebben over de gehanteerde procedés bij de ontwikkeling van vaccins en dat ook daar transparantie opportuun is, al is het maar om eventuele bezorgdheden weg te nemen.

1. Erkent de minister het belang van de ethische problematiek die wordt aangekaart door het Europees Instituut voor Bio-Ethiek?

2. Welke initiatieven worden desgevallend genomen om de burger te informeren over de procedés die gehanteerd werden bij de ontwikkeling van de diverse coronavaccins die in Vlaanderen worden aangeboden en in het bijzonder over het gebruik van de cellijnen, zodat de burger een weloverwogen ethische keuze kan maken?
3. Indien door de overheid geen initiatieven ter zake worden genomen, is de burger volgens de minister op dit moment dan voldoende geïnformeerd over de procedés inzake de ontwikkeling van de diverse coronavaccins die in Vlaanderen worden aangeboden en kan hij dus een voldoende bewuste, vrije ethische keuze maken? Via welke bronnen kan hij dan aan deze informatie geraken?
4. Indien volgens de minister geen initiatieven worden genomen om de burgers te informeren, heeft dit er volgens hem dan mee te maken dat deze ethische problemen een snelle vaccinatiecampagne al te zeer zouden hinderen?
5. Welke andere initiatieven neemt de minister desgevallend nog in deze kwestie?

**WOUTER BEKE**
VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID, GEZIN EN ARMOEDEBESTRIJDING

---

**ANTWOORD**
op vraag nr. 288 van 12 januari 2021
van **STEFAAN SINTOBIN**

---

1. Deze problematiek is niet nieuw. In de jaren 60 van de vorige eeuw zijn er een aantal vaccins geproduceerd die gebruik gemaakt hebben van foetaal weefsel omdat bepaalde virussen enkel goed groeiden op humane cellen. Er zijn verschillende cellijnen gemaakt die gebaseerd zijn op foetaal long- en nierweefsel. Het gaat hierbij om gekweekte cellijnen en niet om foetaal materiaal op zich.

   Het lijkt me belangrijk hier ook op te merken dat de katholieke kerk (catholic news agency) in Groot-Brittannië en het Vaticaan zich niet tegen het gebruik van dergelijke vaccins gekant hebben, wel integendeel. Ze roepen mensen op om zich te laten vaccineren zodra het kan.

2. Bij sommige Covid-19 vaccins wordt inderdaad wel gebruik gemaakt van dergelijke cellijnen. Aangezien we voor vaccins tegen andere ziekten waarbij dit gebeurt, deze elementen van het productieproces ook niet pro-actief communiceerden, ben ik van mening dat we nu ook niet het geweer van schouder moeten veranderen.

   We kunnen bovendien onmogelijk informeren over alle lopende onderzoeksprojecten naar nieuwe vaccins tegen Covid-19. Van zodra vaccins goedgekeurd zijn of bijna, wordt zoveel mogelijk toegankelijke informatie op de website www.laatjevaccineren.be geplaatst. Hierbij gaat aandacht naar samenstelling en deels naar de manier waarop vaccins geproduceerd worden en ook over hoe ze werken.

   Naar aanleiding van berichten in de media over die humane cellijnen, werd in de reeks "factcheck vaccinatie" al aandacht aan dit gegeven gewijd. Dit zijn publicaties (https://www.gezondheidenwetenschap.be/dossiers/vaccinatie) van Gezondheid en Wetenschap waarin persberichten over gezondheidsgerelateerde onderwerpen onder de loupe genomen worden en geduid worden, en dit wetenschappelijk onderbouwd en in verstaanbare taal voor het ruime publiek. Aan dit initiatief – dat gefinancierd wordt door de Vlaamse overheid - werkt enerzijds dr. Marleen Finoulst en anderzijds worden de teksten nog eens gevalideerd door prof. Pierre Van Damme van het Centrum voor Evaluatie van Vaccinaties van de Universiteit Antwerpen.

3. Uit het bovenstaande blijkt dus al, dat we als Vlaamse overheid wel degelijk investeren in duiding aan de burgers. Dit gebeurt vooral via de website www.laatjevaccineren.be. Via deze website wordt ook gelinkt naar de factcheck van Gezondheid en Wetenschap.

   Gezondheid en Wetenschap is recent ook gestart met het beheren van de facebook-pagina van "laatjevaccineren". Via deze weg zullen de factchecks ook verspreid worden. Ter info kan ik u ook meedelen dat Gezondheid en Wetenschap meer dan 1,5 miljoen bezoekers per maand telt. Iedere burger kan er ook vragen en bezorgdheden over vaccins doorsturen via het contactformulier van Gezondheid en Wetenschap. Blijkbaar wordt dit al heel veel gedaan.

4. Zoals eerder beschreven zijn er wel degelijk initiatieven om de burgers uitgebreid en degelijk te informeren – en via de door Vlaanderen gesubsidieerde fact-checks ook over de door u aangehaalde menselijke cellijnen ( https://www.gezondheidenwetenschap.be/gezondheid-in-de-media/zitten-er-cellen-van-menselijke-foetussen-in-vaccins ). Vanuit Vlaanderen blijven we de vermelde initiatieven verderzetten of steunen. Verdere en dubbele initiatieven zijn dan ook niet nodig om een goede beschikbaarheid aan deugdelijke informatie te garanderen. Het niet nemen van bijkomende initiatieven staat dus volledig los van de vraag of de vermelde ethische vragen een snelle vaccinatiecampagne al te zeer zouden hinderen.